

TÜRKİYE'DE 2018-2020 YILLARI ARASINDA “EĞİTİM YÖNETİMİ” DİSİPLİNİNDE YAYINLANAN DOKTORA TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ *

İzzet KARACA¹ - Nahide KARACA²

ÖZET

Eğitim yönetiminin uzman kişiler tarafından yapılması gerekliliği bir ihtiyaç haline gelmiştir. Eğitim yönetimi araştırmacılar tarafından son yıllarda üzerinde daha fazla çalışma yapılan alanlardan biri haline gelmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yöneticilerin profesyonelleşmesi üzerine yaptığı çalışmaların ve 2023 Vizyon Belgesinde ortaya koyduğu hedeflerin bu durum üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Yapılan doktora çalışmalarının analiz edilerek mevcut durumun ortaya konması ve yapılacak çalışmalara yol göstermesi açısından bu çalışma önemli görülmektedir. Bu çalışma ile Ulusal Tez Merkezinde yer alan 2018-2020 yılları arasında yayınlanan eğitim yönetimi konulu doktora tezlerinin analizinin yapılması amaçlanmıştır. Yapılan tarama ile 135 teze ulaşılmıştır. Tezler; yapıldığı yıl, yazım dili, erişilebilirlik, konu, üniversitelerin statüleri, üniversiteler ve statüleri bağlamında sınıflandırılarak ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yönetimi, tez analizi, doktora.

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF DOCTORAL THESES PUBLISHED IN THE DISCIPLINE OF "EDUCATIONAL MANAGEMENT" BETWEEN 2018-2020 IN TURKEY

ABSTRACT

It has become a necessity that education management should be done by experts. Educational management has become one of the areas where more studies have been conducted by researchers in recent years. It can be said that the studies conducted by the Ministry of National Education on the professionalization of managers and the targets set forth in the 2023 Vision Document are effective on this situation. This study is considered important in terms of analyzing the doctorate studies done and revealing the current situation and guiding the studies to be done. With this study, it is aimed to analyze the doctoral dissertations on educational management published between 2018-2020 in the National Thesis Center. With the screening, 135 theses were reached. Theses; The year it was made, the language of writing, accessibility, subject, the statuses of the universities, the universities and their status were presented by classifying them.

Keywords: Educational administration, thesis analysis, doctorate.

¹ Öğretmen, M.E.B., izzetkaraca@gmail.com

² Öğretmen, M.E.B., nahideerdogan@hotmail.com

1. GİRİŞ

Belli hedefler çerçevesinde oluşmuş toplulukların, bu hedefleri gerçekleştirebilmeleri için organize olmaları gerekir (Karaca ve diğerleri, 2021). Bu topluluklardan birisi olan eğitim topluluklarının organize olması da eğitim yönetimi ile olur. Eğitim yönetimi; var olan kaynakları amaçlar doğrultusunda en iyi şekilde kullanmaktır (Erdoğan, 2006; s. 135). Başaran (1996; s.13) ise eğitim yönetimini; toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan eğitim sisteminde, milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere bir araya gelen eğitim çalışanları ile diğer kaynakların örgütlenip birlikte hareket ettirme süreci olarak tanımlamıştır. Eğitim yönetimi Türkiye’de 1965 yıllarından itibaren bilimselleşme sürecine başlamıştır (Balcı, 2008). Daha sonra eğitim bilimleri alanında kurulan anabilim dalları ve enstitülerin sayılarının artması ile yapılan çalışma sayıları artmaya başlamıştır.

Bir alanda yapılan bilimsel çalışmaların analizi, o konunun derinlik ve yaygınlığına dair bilgiler verirken, ilgili alanın genel görünümünü de ortaya çıkarırken (Turan ve diğerleri, 2014), üzerinde düşünce oluşturulmaya çalışılan “konunun” anlamlı bir bütün halinde irdelenerek anlaşılmasını da mümkün kılmaktadır (Yıldırım, 2018). Alanın tanınması, gelişmesi ve yapılacak araştırmalara destek olması açısından bu tür çalışmaların önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı 2018-2020 yılları arasında Türkiye’de yapılan eğitim yönetimi konulu tez çalışmalarının bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmektir. Bu kapsamda, araştırmanın örneklemini önceden belirlenen anahtar kavramların Ulusal Tez Merkezi veri tabanında taranmasıyla ortaya çıkan, 2018-2020 yılları arasında yapılmış eğitim yönetimi konulu doktora tezleridir. Araştırma bu örneklem ile sınırlı tutulmuştur. Alanyazında incelendiği zaman, eğitim yönetimini farklı bağlamlarda inceleyen çalışmalara rastlanmıştır. Yılmaz (2019), Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yapılan örgütsel davranış makalelerindeki yönelimler başlıklı makalesinde; Türkiye adresli 15 dergide yayınlanan makaleleri örgütsel davranış bağlamında incelemiştir. Erol ve Tüzel (2015), Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı doktora programlarında tamamlanan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesi başlıklı makalelerinde 1986-2010 yılları arasında tamamlanan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesini amaçlanmıştır. Alp ve Şen (2021), Eğitim yönetimi ve denetimi bilim dalında yapılan nicel tezlere ilişkin bir sistematik derleme: 2009-2019 başlıklı çalışmaları ile Türkiye’de Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilim dalında 2009 ve 2019 yılları arasında yapılan doktora nicel tezlerin, sistematik açıdan analizini yapmışlardır. Bunlarla birlikte, Tatık ve Doğan (2014), Üstüner ve Cömert (2008), Kılınç (1991) da yayınlanan tezleri inceleyen çalışmalar yapmışlardır.

Bu çalışma ile aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

- Ulusal Tez Merkezinde 2018-2020 yılları arasında “Eğitim Yönetimi” konulu yayınlanmış kaç doktora tez çalışması yer almaktadır?

• Yapılan çalışmaların; yapıldığı yıl, yazım dili, erişebilirlik, konu, yapıldığı üniversiteler ve statüleri bakımından dağılımı nedir?

2. YÖNTEM

Bu çalışma ile Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan Eğitim yönetimi konulu doktora tezlerinin bibliyometrik analizi yapılmıştır. Bibliyometri; nicel analiz yöntemlerini ifade eden matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin uygulandığı ortamı ifade etmektedir (Pritchard, 1969:348). Bibliyometrik bir çözümleme, literatür birikiminin tümünü ya da belli bir kesitini ele alarak, ilgili disiplinin zaman ve mekandaki devinimiyle ilgili somut veriler sunar ve genellemeler yapar (Şahin ve Ocak,2019). Bibliyometrik analiz yöntemi, literatürdeki araştırma politikalarının tespit edilmesi ve yayınlara yönelik politika üretilmesinde kullanılan bir araçtır (Duran & Çelikkaya, 2019). Çalışmaya konu olan tezler, Ulusal Tez Merkezi konu bağlamında taranarak elde edilmiştir. Tezler; yapıldığı üniversite, yayın yılı, yazım dili, ana konu, izin durumu parametreleri kullanılarak analiz edilmiştir.

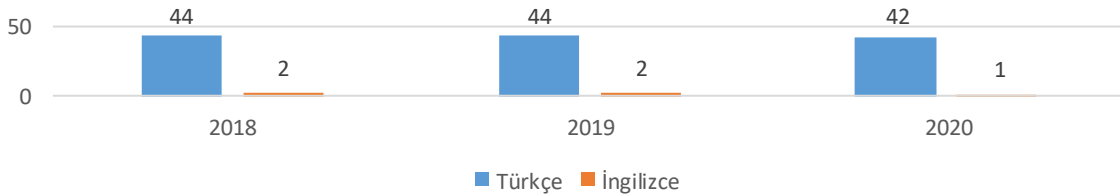
3. BULGULAR VE YORUMLAR

Ulusal Tez Merkezi'nde yapılan tarama sonucu 2018-2020 yılları arasında eğitim yönetimi konulu 135 doktora tezine ulaşılmıştır. Tezlerin yapıldığı yıllara ait veriler Şekil 1' de sunulmuştur.

Şekil 1. Tezlerin Yapıldığı Yıl

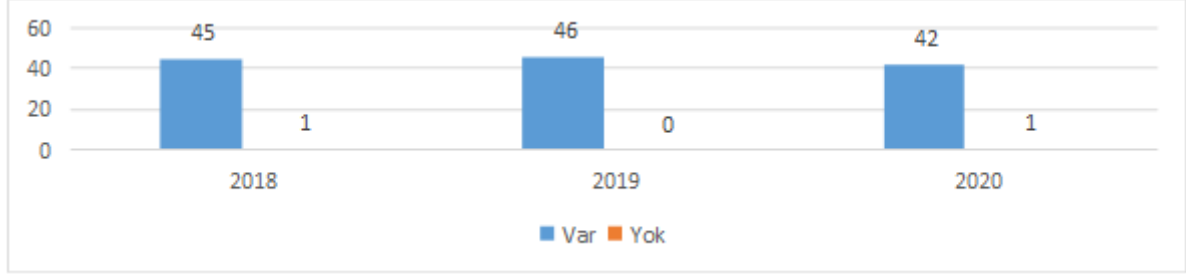
Şekil 1' e göre 46 tez 2018 yılında, 46 tez 2019 yılında ve 43 tez 2020 yılında yapılmıştır. Yapılan tezlerin yazım diline ait veriler Şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2. Yazım Dili

Şekil 2' ye göre yapılan tezlerin yazım diline ait veriler incelendiğinde; eğitim yönetimi konulu doktora tezlerinin genel olarak Türkçe yazıldığı görülmektedir. 2018 ve 2019 yıllarında 44, 2020 yılında 42 doktora

tezi Türkçe olarak yazılırken, 2018 ve 2019 yıllarında 2, 2020 yılında 1 doktora tezi İngilizce olarak yazılmıştır. Yapılan tezlerin erişilebilirlik durumuna ait veriler Şekil 3’de sunulmuştur.

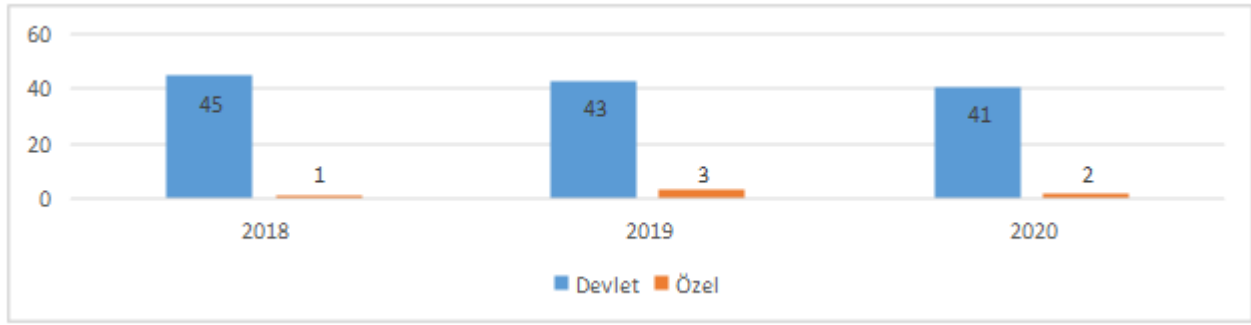
Şekil 3. Tezlere erişilebilirlik

Şekil 3’ e göre çalışmaların erişilebilirlik durumları incelendiğinde; 2018 yılında 45, 2019 yılında 46 ve 2020 yılında 42 doktora tezine erişim izni bulunurken 2018 ve 2020 yıllarında birer teze erişim izni bulunmamaktadır. Yapılan yüksek lisans tezlerinin konularına ait veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Yüksek Lisans Tezlerin Konuları

KONU	f	%
Eğitim ve Öğretim	124	91,85
Eğitim ve Öğretim; İşletme	3	2,22
Eğitim ve Öğretim; Felsefe	1	0,74
Eğitim ve Öğretim; Kamu Yönetimi	2	1,48
Eğitim ve Öğretim; Psikoloji	2	1,48
Eğitim ve Öğretim; Psikoloji; İşletme	1	0,74
Eğitim ve Öğretim; Psikoloji; Spor	1	0,74
Ekonomi; Eğitim ve Öğretim	1	0,74

Tablo 1’e göre; doktora tezlerinin %91.85(124 tez)’ i eğitim ve öğretim konusunda yayınlanmıştır. 3 tez (%2.22) eğitim ve öğretim; işletme konulu yapılırken, eğitim ve öğretim; kamu yönetimi ile eğitim ve öğretim; psikoloji konularında ikişer (%1.48) tez yapılmıştır. Eğitim ve öğretim; felsefe, eğitim ve öğretim; psikoloji; işletme, eğitim ve öğretim; psikoloji; spor, ekonomi; eğitim ve öğretim konularında ise birer tez (%0.74) yapıldığı görülmektedir. Tezlerin yapıldığı üniversitelerin statülerine ait veriler Şekil 4’de sunulmuştur.

Şekil 4. Üniversitelerin Statüleri

Şekil 4' e göre tezlerin yapıldığı üniversitelerin statülerine ait veriler incelendiğinde; 2018 yılında 45, 2019 yılında 43 ve 2020 yılında 41 doktora tezi devlet üniversitelerinde yapılmıştır. 2018 yılında 1, 2019 yılında 3 ve 2020 yılında 2 tez özel üniversitelerde yapılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversitelere ait veriler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversiteler

ÜNİVERSİTE	f	%	STATÜ
Akdeniz Üniversitesi	5	3,70	Devlet
Anadolu Üniversitesi	2	1,48	Devlet
Ankara Üniversitesi	14	10,37	Devlet
Atatürk Üniversitesi	2	1,48	Devlet
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Boğaziçi Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	3,70	Devlet
Bursa Uludağ Üniversitesi	2	1,48	Devlet
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	4	2,96	Devlet
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	1,48	Devlet
Düzce Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Ege Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	12	8,89	Devlet
Fırat Üniversitesi	6	4,44	Devlet
Gazi Üniversitesi	16	11,85	Devlet
Gaziantep Üniversitesi	10	7,41	Devlet
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Hacettepe Üniversitesi	12	8,89	Devlet
İnönü Üniversitesi	9	6,67	Devlet
Kocaeli Üniversitesi	2	1,48	Devlet
Marmara Üniversitesi	8	5,93	Devlet
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Pamukkale Üniversitesi	4	2,96	Devlet
Sakarya Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Selçuk Üniversitesi	3	2,22	Devlet

Süleyman Demirel Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Trabzon Üniversitesi	1	0,74	Devlet
Uludağ Üniversitesi	1	0,74	Devlet
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	5	3,70	Özel
Yaşar Üniversitesi	1	0,74	Özel

Tablo 2’ye göre, doktora tezlerinin yapıldığı üniversiteler incelendiğinde; en çok tezin Gazi Üniversitesinde (16 tez, %11.85) yapıldığı görülürken bunu, 14 tez (%10.37) ile Ankara Üniversitesi takip etmektedir. Hacettepe Üniversitesi ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde 12’şer tez (% 8.89) yapılırken, İnönü Üniversitesinde 9 tez (% 6.67) yapılmıştır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışma ile Ulusal Tez Merkezinde yer alan eğitim yönetimi konulu tezlerin bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Yapılan tarama ile 3 yılda toplam 135 doktora tezine ulaşılmıştır. Bu tez sayısının yeterli olmadığı değerlendirilebilir. Bu duruma eğitim yönetiminin henüz bir uzmanlık alanı olarak kabul edilmemesi ve daha çok yaparak öğrenilen bir alan olmasının etki ettiği söylenebilir. Ancak zamanla doktora tez sayılarının artmasının alana katkı sağlayacağı öngörülebilir. Yüksek lisans tezlerinin yayınlandığı yıllar incelendiğinde istikrarlı bir artış ya da azalış görülmemektedir. Yayın sayısı 2018 ve 2019 yıllarında aynı olurken 2020 yılında az da olsa düşüş göstermiştir. 2018 ve 2019 yılında yapılan çalışma sayısının fazla olmasının nedenini, 2018 yılında açıklanan 2023 Vizyon Belgesinde okul yöneticiliğinin yüksek lisans düzeyinde mesleki uzmanlık becerisine dayalı profesyonel bir kariyer alanı olarak yapılandırılacağı (MEB, 2018, s.43) hedefine bağlı olduğu değerlendirilebilir. Ancak 2020 yılı başında ortaya çıkan pandemi süreci ile tüm dikkatler uzaktan eğitime çevrilmiş ve araştırmacılar da daha güncel bir konu olduğu için bu alanda çalışmaya başlamıştır. Bu durumun eğitim yönetimi ile ilgili çalışmalarını daha geri plana ittiği değerlendirilebilir. Tezlerin yazım dili incelendiğinde tamamına yakınının Türkçe olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin üniversitelerdeki eğitim dili ile alakalı olduğu söylenebilir. Çünkü Türkiye’deki üniversitelerin veya bölümlerin öğrenim dili ağırlıklı olarak Türkçe’dir. Tezlerin erişilebilirlik durumu incelendiğinde tamamına yakınına izin verildiği (133 tez) görülmektedir. 2 teze ise erişim izni verilmemiştir. Bu durum elde edilen bilgilerin insanların kullanımına sunulduğunu göstermektedir. Doktora tezlerinin konularına bakıldığında; en çok eğitim ve öğretim konulu (124 tez, %91.85) tez yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte 11 tez de (%8.15) eğitim ve öğretimin yanında diğer alanlarla da ilişkilidir. Yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversitelerin statülerine bakıldığında; devlet üniversitelerinde 129, özel üniversitelerde 6 tez yapıldığı görülmektedir. Üniversiteler olarak incelediğimizde ise 31 farklı üniversitede Eğitim Yönetimi konulu doktora tezi çalışması yapıldığı görülmektedir. Bu sayı Türkiye’deki üniversitelerin (2020 yılı itibarıyla 203 üniversite bulunmaktadır) %15.27’sine denk gelmektedir. Bu durumun yeterli olmadığı

görülmektedir. Bu çalışmaların en çok Gazi Üniversitesinde yapıldığı görülmektedir. Daha sonra ise Ankara Üniversitesi gelmektedir. Doktora tez belirleme aşamasında eğitim yönetimi alanına olacak yönelme, hem bu alanın değer kazanmasına hem de uygulamada yer alan yöneticilere akademik destek olma konusunda fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alp, Ö. & Şen, S. (2021). Eğitim yönetimi ve denetimi bilim dalında yapılan nicel tezlere ilişkin bir sistematik derleme: 2009-2019 . *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1) , 359-391.
- Balçı, A. (2008). Türkiye’de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54(54), 181-209.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Kadioğlu matbaası
- Duran, G. & Çelikkaya, S. (2019). Türkiye’de lojistik üzerine yapılmış doktora tezlerin bibliyometrik analizi. *Gaziantepe Üniversitesi İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 3(3) , 152-167 .
- Erdoğan, İ. (2006). *Eğitim ve okul yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erol, E , Tüzel, E . (2015). Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı doktora programlarında tamamlanan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(30), 297-316.
- Karaca, İ. , Özcan, M. & Karaca, N. (2021). Eğitim kurumlarına yönetici seçme ve görevlendirme yönetmeliğinin 2023 eğitim vizyonu bağlamında incelenmesi. *Alanyazın-CRES Journal* 2(1), 26-32.
- Kılıncı, H. (1991). Eğitim yönetimi alanında üniversitemizde yapılan bazı araştırmaların sistem yaklaşımı açısından değerlendirilmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- MEB, (2018). *2023 Eğitim Vizyonu*. 13.04.2021 tarihinde http://2023Vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden indirilmiştir.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of documentation*, 25(4), 348-349.
- Şahin, T. & Ocak, S. (2019). Türkiye’de sağlık yönetimi başlıklı yürütülen tezlerin bibliyometrik analizi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 22(3), 543-558.
- Tatık, R. Ş., & Doğan, S. (2014). Marmara üniversitesi eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 24, 399-410. [doi:10.9761/JASSS2324](https://doi.org/10.9761/JASSS2324)
- Turan, S., Karadağ, E., Bektaş, F., & Yalçın, M. (2014). Türkiye’de eğitim yönetiminde bilgi üretimi: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi 2003-2013 yayınlarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 20(1), 93-119. [doi: 10.14527/kuey.2014.005](https://doi.org/10.14527/kuey.2014.005)
- Üstüner, M., & Cömert, M. (2008). Eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı doktora dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(3), 497-515.
- Yıldırım, A. (2018). Türkiye’de eğitim yönetimi üzerine yapılmış araştırmalarının incelenmesi: milli eğitim ve sosyal bilimler dergisi örneği. *Kastamonu Education Journal*, 26(6), 1887-1896. [doi: 10.24106/kefdergi.2210](https://doi.org/10.24106/kefdergi.2210)
- Yılmaz, K. (2019). Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yapılan örgütsel davranış makalelerindeki yönelimler. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 4(2), 81-103.